

2016. 5. szám

Psychiatric Times

MAGYAR KIADÁS

Autizmus spektrum zavarok

Jennifer Foss-Feig, PhD és James McPartland, PhD

A korábbi manuálokkal szemben a DSM-5 nem különálló diagnosztikus kategóriákként, hanem átfogó diagnózis-ként tekint az autizmus spektrum zavarra (ASD). A tünetek hagyományos, ún. autisztikus triászát (szociális interakció, kommunikációs viselkedés valamint a korlátozott, repetitív jellemű viselkedések (KRV)) két doménre szűkítették. Az KRV-domén független és viszonylag intakt maradt, kiegészítve az atípusos szenzoros válasszal. Ezzel szemben a szociális és kommunikációs domént egyesítették.

A DSM-5 diagnosztikus „jelölővel” (specifier) is kiegészült: az első az ismert etiológiai faktorok jelzésére szolgál (pl. szomatikus vagy genetikai állapotok). A második a súlyosság feltüntetésére alkalmazható külön-külön a szociális interakció/kommunikáció és a KRV doménekre: mennyire érintett a páciens funkcionalitása és milyen mértékű támogatásra szorul. A harmadik és negyedik az ASD-vel élők változatos kognitív és nyelvi szintjeinek specifikálását teszi lehetővé. Az utolsó jelölő pedig arra utal, van-e katatónia.

Az ASD DSM-5 kritériumai szerint a tüneteknek már a korai fejlődés során meg kell jelennie, bár van kivétel: előfordulhat, hogy a problémák csak akkor manifesztálódnak, amikor a társadalmi követelmények meghaladják az egyén limitált kapacitásait.

The World of Autism PSA video

Ilyenkor a diagnózis később is felállítható. A kritériumokban találhatóunk egy kikötést is, amely szerint a DSM-IV alapján kóris-mézett személyek továbbra is megkaphatják a diagnózist. Koráb-

(folytatás a 4. oldalon)

Kreativitás és mentális betegség: Richard Kogan Rachmaninovról

Natalie Timoshin

Ha járt már az Amerikai Pszichiátriai Társaság (APA) éves gyűléseinek egyikén, valószínűleg tudja, kicsoda *Richard Kogan*. Ha igazán szerencsés, hallotta valamelyik koncertelőadását. *Dr. Kogan* a Pszichiátriai Klinika professzora a Weill Cornell Orvosi Egyetemen és a Weill Cornell Zene és Orvostudomány Programjának művészeti igazgatója. A Juilliard Zeneművészeti Egyetemen, a Harvard főiskoláján majd Orvostudományi Karán végzett. Virtuóz koncertzongorista és kitűnő pszichiáter, amely – ahogy az ő esetében kiderült – briliáns kombináció.

Dr. Kogan koncertelőadás sorozata egy a 2001-es APA gyűlés kreativitásról és mentális zavarokról szóló fórumára készült előadásból született meg. A prezentációra készülve áttekintette azon zeneszerzők életét, akiknek darabjait egész életében játszotta, és rájött, hogy közülük sokan mutatták komoly pszichiátriai kórképek jeleit és tüneteit. *Beethovennek* például paranoiája és perzekutoros delúziói voltak; *Csajkovszkij* rekurrens szuicid depresszióval küzdött; *Schumannnak* pedig pánikrohamai, hangulati hullámzásai voltak és utolsó éveit egy elmeegógyintézetben töltötte.

Dr. Kogan elfogadta, hogy történelmi alakok retrospektív diagnózisát persze le-

(folytatás a 14. oldalon)

Highlights

Mellrák: amit a pszichiáternek (is) tudni kell

Fremonta Meyer, MD and Rachel Lynn, MD

Bipoláris zavar: 6 kuleskérdés

Terence A. Ketter, MD

Evészavarok és pszichózis

Mary V. Seeman, MD

A szkizofrénia súlyos gazdasági teher

Brian Miller, MD, PhD, MPH